

Java על כוס קפה

מאיר סלע

מהדורה שניה 2008

הדפסה 1

כל הזכויות שמורות

עיטם - מדעי המחשב

אתר אינטרנט: www.mh2000.co.il

פניות בדואר אלקטרוני: <http://www.mh2000.co.il/contact>

אין להעתיק, לשכפל או לצלם ספר זה או קטעים ממנו, בשום צורה ובשום אמצעי אלקטרוני, אופטי או מכני לכל מטרה שהיא, ללא אישור בכתב מההוצאה לאור.

תוכן עניינים מקוצר

15	1. מבוא
27	2. תכנות בסיסי
61	3. מפרט השפה
81	4. מחלקות ועצמים
107	5. ירושה ופולימורפיזם
140	6. ממשקי משתמש
186	7. גרפיקה ואנימציה
215	8. JFC/Swing
241	9. Inner Classes - מחלקות פנימיות
246	10. Exceptions חריגות
256	11. מחלקות אוסף (Collection Classes)
286	12. קלט / פלט
308	13. מנגנונים שימושיים ב-Java
329	14. Threads
351	15. תכנות באינטרנט
378	16. Applets
402	17. תכנות בסיסי נתונים (JDBC)
421	18. JNI
427	19. Design Patterns
457	20. נספח

תוכן עניינים

15

1. מבוא

15

מבוא לתכנות מונחה עצמים

15

גישות בפיתוח תוכנה - מתודולוגיות

16

תכנות מונחה עצמים - מה זה?

18

יתרונות פיתוח מונחה עצמים

19

תכנות מונחה עצמים ב-Java

19

רקע היסטורי

19

מרכיבי השפה

20

סביבת הפיתוח JDK

20

מרכיבי סביבת הפיתוח

21

סביבות פיתוח גרפיות מתקדמות

21

ניצוד פועלת Java

21

קבצים והידור

22

הרצה על ידי המכונה מדומה (Java Virtual Machine)

23

Compiling JIT

23

גירסאות Java

23

גירסאות JDK וגירסאות JVM

25

גירסאות על פי פלטפורמה: J2EE, J2SE, J2ME

26

מקורות וספרות הרחבה

27

2. תכנות בסיסי

27

תכנית ראשונה ב-Java

27

הסבר התכנית

29

טיפוסים ומשתנים

30

חישוב ממוצע של מספרים

32

טיפוסים בסיסיים

33

הגדרת קבועים

33

מחרוזות

34

משפטי תנאי

34

משפט if-else

38

לולאות

39

לולאת while

40

לולאת do-while

41

לולאת for

44

לולאות כפולות

45

משפטי continue ו-break

45

משפט case-switch

48

מתודות (Methods)

49

הגדרת משימה עצמאית על ידי מתודה

50

מנגנון המתודות

50

הגדרת מתודה

52

הכרזה על הפרמטרים

53

ערך מוחזר

53

המרת הערך המוחזר

54

המתודה main

54

(Method Overloading) העמסת מתודות

55

מערכים

56

גישה לאיברי המערך

57

חריגה מגבולות המערך

57

העתקת מערכים

58

לולאת for משופרת (החל מגירסה 5)

58

הפרמטרים לתכנית

59

מחרוזת כמערך

60

סיכום

61

3. מפרט השפה

61

טיפוסים

61

טיפוסים בסיסיים

62

טיפוס מחרוזת - String

65

מזהים ומשתנים

65

מזהים

66

משתנים

66

ליטרלים

66

ליטרלים שלמים

67

ליטרלים ממשיים

68

ליטרלים תוויים ו-unicode

68

ליטרלי מחרוזת

69

קבועים

69

Enums (החל מגירסה 5)

70

אופרטורים

70

אופרטורים אריתמטיים

72

אופרטורים וביטויים לוגיים

73

אופרטורים הפועלים על סיביות (bitwise operators)

77

אופרטורי השמה

79

מילים שמורות

79

סיכום

81

4. מחלקות ועצמים

81	מושג המחלקה ומושג העצם
81	הגדרת מחלקות ויצירת עצמים
82	יצירת עצמים
85	כללים בהגדרת המחלקה
86	איתחול עצם על ידי constructor
87	המחלקה הראשית
89	הרחבת הדוגמא: תכנית צורות - הגדרת המחלקות
92	בקרת גישה
92	public, protected, private ו-package
94	הסתרת מידע (Information Hiding)
94	מערכי עצמים
96	דוגמא: תכנית צורות - יצירת מערכי עצמים
98	העמסת constructors
99	constructor מחדל
99	Copy Constructor והעתקת עצמים
101	this המצביע
102	מתודת סיום/ניקוי finalize
103	חברי מחלקה סטטיים (static members)
103	משתנים סטטיים
104	מתודות סטטיות
105	סיכום

107. ירושה ופולימורפיזם

107	עקרונות הירושה
107	כללים
107	יתרונות הירושה
108	דוגמאות לירושה
108	היררכיית כלי רכב
108	היררכיית עובד - מנהל - מנכ"ל
115	פולימורפיזם
116	עיקרון 1: מצביע בירושה
118	עיקרון 2: מתודות וירטואליות
118	דוגמא: תוכנית הצורות (Shape Application)
123	ציור באמצעות Applet
126	final - מניעת ירושה ומניעת דריסה
127	final - סיכום
129	פולימורפיזם מופשט
129	מחלקות ומתודות מופשטות/אבסטרקטיות
130	ממשקים Interfaces
135	האופרטור instanceof
135	מבנה המצביע ב-Java ומימוש מתודות וירטואליות ***

137

מחלקת הבסיס Object

138

סיכום

140

6. ממשקי משתמש

140

הספרייה הגרפית AWT

140

תכנית דוגמא

142

הסבר התכנית

143

רכיבים Components

147

פעולות על רכיבים

147

מיכלים Containers

148

Composite Pattern כמימוש Component-Container

149

סידור הרכיבים במיכל Component Layout

151

מנגנון Layout כמימוש Strategy Pattern

152

תכנית דוגמא

155

תפריטים Menus

156

תכנית דוגמא : יצירת תפריטים

158

הוספת תפריט Popup לתכנית

159

הוספת מקשי קיצור Shortcuts

159

מודל האירועים

160

כיצד המאזין מטפל באירוע ?

163

מחלקות אירוע (Classes Event)

165

טבלה 1 : מקורות אירוע שכיחים - אירועים - מאזינים

166

מנגנון ה- Listeners כממש Observer Pattern

167

טבלה 2 : מקורות אירוע כלליים - אירועים - מאזינים

168

דוגמא : תכנית ציור DrawApp - גירסה ראשונה

173

דוגמא : תכנית ציור גירסה שנייה - שימוש במתאמים (Adapters)

177

דוגמא : תכנית עריכה Editor

181

תיבות דו-שיח

184

סיכום

186

7. גרפיקה ואנימציה

186

מבוא

186

מערכת הצירים הגרפית

186

טיפוסים גרפיים בסיסיים

187

המחלקה Graphics

188

צביעת רכיב מחדש

189

שמירת נתוני הציור

191

עדכון ציור יזום כתוצאה משינוי הנתונים

191

הדפסה

193

דוגמא : תכנית הציור DrawApp - גירסה שלישית

197	מערכות קואורדינטות והזזה
199	גלילה על ידי JScrollPane
200	קביעת גודל הרכיב המוצג
200	חלוקה מחדש של קוד התכנית למחלקות
205	גופנים Fonts
205	ציור טקסט על ידי המתודה DrawString
207	צבעים
208	תמונות
209	ציור לתוך תמונות
210	ניפוח/כווץ תמונות
211	אנימציה
214	סיכום
215	JFC/Swing .8
215	JFC
215	מבנה Swing
216	רכיבי Swing
216	רכיבים המקבילים לרכיבי AWT
219	רכיבי ממשק משתמש חדשים ב-Swing
220	רכיבי Swing לא גרפיים
221	תכנית ראשונה: HelloSwing
222	כפתורים, רכיבי pane וקביעת ריווח
224	קביעת Look & Feel
225	עדכון סגנון "Look & Feel" לאחר איתחול התכנית
225	גבולות
225	דוגמא: הסבת תכנית Editor ל-Swing
231	דוגמאות נוספות: SwingSet
231	התכנית הראשית SwingSet
231	טעינת הרכיבים ותצוגת התקדמות
232	Split Pane
234	תצוגת טבלה (Table View)
235	כפתורים
235	תצוגת עץ (TreeView)
237	רכיבי דו-שיח (Dialogs) ורכיבי בחירה (Choosers)
239	מסגרות פנימיות (Internal Frames) והצגת מסגרות מרובות

239

סיכום

241 9. מחלקות פנימיות - Inner Classes

241

סוגי מחלקות פנימיות

241

מחלקה חברה (Member Class)

242

מחלקה מקומית (Local Class)

243

מחלקה אנונימית (Anonymous Class)

245

קינון מחלקות סטטי ומרחב השמות (Namespace)

245

סיכום

246 10. חריגות Exceptions

246

חריגות ב-Java

246

שיטות "מסורתיות" לטיפול בשגיאות

246

היררכיית מחלקות החריגות

248

זריקה ותפיסה של חריגות

250

כללים

250

בלוק finally

250

עקרון "הכרז או טפל" (Declare or Handle)

251

כיצד פועל מנגנון החריגות?

252

הגדרת מחלקות חריגות

253

חריגות המטופלות על ידי המכונה המדומה

254

סיכום

256 11. מחלקות אוסף (Collection Classes)

256

ספריית ה-Collections

257

מחלקות עוטפות

258

Unboxing / AutoBoxing

258

וקטור - Vector

260

ביצוע איטרציות על איברי הוקטור

261

תכנית דוגמא: שיפור מחלקת טבלת הסמלים

265	טבלת Hash - Hashtable
267	מחסנית - Stack
269	BitSet
270	Generics (החל מגירסה 5)
272	גדרת מחלקת משתמש כ- Generic
275	Generics וירושה
275	Generics וירושה בין מחלקות Collection
276	שימוש ב- Wildcards
277	ספריית האוסף המורחבת
280	שימוש בממשקי ה- Collections
283	סיכום

286 .12 קלט / פלט

286	מנגנון הקלט/פלט ב- Java
286	זרמי קלט/פלט
287	היררכית מחלקות הקלט/פלט
288	סוג מחלקות הקלט/פלט
289	קומבינציות של זרמי קלט/פלט
290	גירסאות ספריית הקלט/פלט
291	קלט/פלט תקני (Standard I/O)
291	מחלקות ועצמי קלט/פלט תקני
291	פלט תקני
292	קלט תקני
295	קלט/פלט בקבצים
295	מחלקות לקלט/פלט בקבצים
296	File המחלקה
296	סינון Filtering
297	ניתוב קלט/פלט
297	דחיסת קבצים על ידי ZIP ו-GZIP
300	Serialization
300	שלבים ב- Serialization של עצמים לקובץ
301	דוגמא: הוספת יכולת שמירה לקובץ לתכנית הצויר DrawApp
306	תמיכה בגירסאות
306	סיכום

308 .13 מנגנונים שימושיים ב- Java

308	מחלקת המערכת System
310	מחלקת התכונות Properties

311	ספריות Java - packages
312	מבנה היררכי ומבנה הספריות
312	מרחב השמות (Namespace)
313	Packages מוגדרי משתמש
313	דוגמא : הגדרת shapes package
318	שימוש ב-Ant

320	מודל השיקוף ו- RTTI
320	המחלקה Class
322	תכנית דוגמא : תאור מחלקה מתוך קובץ מהודר

324	Annotations (החל מגירסה 5)
------------	-----------------------------------

327	סיכום
------------	--------------

329 **Threads .14**

329	Thread
------------	---------------

331	יצירת Threads
------------	----------------------

335	עדיפויות, מדיניות זימון ומצבי Threads
335	מצבי Thread
336	עדיפויות

338	סינכרון Threads
343	מנגנון הסינכרון של Java
344	synchronized - כללים
345	wait () ו- notify () - כללים

346	קבוצות Threads
------------	-----------------------

347	הספרייה java.util.concurrent
------------	-------------------------------------

350	סיכום
------------	--------------

351 **15. תכנות באינטרנט**

351	עקרונות האינטרנט
351	מבנה טופולוגי של האינטרנט
353	מבנה הפרוטוקולים באינטרנט - מודל השכבות

355	Sockets ו-TCP/IP
355	מחלקות התקשורת ב-Java
355	Sockets
357	צד הלקוח : המחלקה Socket
360	צד השרת : המחלקה ServerSocket
362	UDP - העברת נתונים מהירה על ידי Datagrams
365	שרות מספר לקוחות בו-זמנית - Multi-Threading
367	שידור בו-זמני למספר לקוחות (Multicast)

369

מבנה ה- WWW

371

פרוטוקול HTTP

373

תכנות ברמת HTTP

376

סיכום

378**Applets .16**

378

Applet - מה זה?

378

מבנה התג <APPLET>

379

יצירת Applet והרצתו

379

המחלקה Applet

380

דוגמא: תכנית ציור DrawApplet

384

העברת פרמטרים ל- Applet

384

מגבלות בטיחות על Applets

385

תכנית דוגמא: מימוש לקוח UDP כ- Applet

388

תכנית דוגמא: מולטימדיה

389

אנימציה וריבוי משימות ב- Applets

393

תכנות מתקדם ב- Applets

397

CGI

401

סיכום

402**17. תכנות בסיסי נתונים (JDBC)**

402

תכנות עם בסיסי נתונים

402

שפת שאילתות SQL (Structured Query Language)

404

JDBC ו- ODBC

408

הגדרת בסיס נתונים MySQL

411

יצירת יישום Java לבסיס הנתונים

411

ביצוע שאילתות על בסיס הנתונים

411

שאילתות בסיסיות

415

שאילתות על מספר טבלאות

415

קבלת מידע נוסף על ה- ResultSet

416

ביצוע עיזבוני בסיס הנתונים

416

שינוי ערכים של שדות ברשומות

417

הוספה/מחיקה של טבלה, הוספה/מחיקה של רשומות

418

שילוב ממשקי משתמש

420

סיכום

421**JNI .18**

421	<i>JNI - מה זה?</i>
421	<i>מדוע להשתמש ב-JNI</i>
422	<i>שלבי בנייה והרצה של תכנית Java המשתמשת בקוד מכונה</i>
422	תכנית דוגמא: HelloJNI
424	החזרת פרמטרים מתכנית C
425	<i>קריאה מקוד מכונה למתודות Java</i>
426	<i>סיכום</i>

427 Design Patterns .19

427	<i>מבוא</i>
427	Design Pattern - מה זה?
428	<i>מדדים בפיתוח תוכנה</i>
428	<i>Singleton</i>
428	בעיה
429	פתרון
431	הכללה
433	<i>Prototype</i>
433	בעיה
434	פתרון
435	הכללה
435	clone ב-Java
437	<i>Composite</i>
437	בעיה
437	פתרון
438	הכללה
440	דוגמא: ספריית ממשקי המשתמש של Java
441	<i>Observer</i>
441	בעיה
442	פתרון
443	הכללה
445	Listeners ב-Java
446	<i>Command</i>
446	בעיה
447	פתרון
450	הכללה
452	<i>Strategy</i>
452	בעיה
452	פתרון שגוי
452	פתרון
454	הכללה

455

סיכום

457

20. נספח

457

מרכיבי שפת Java

457

תווים מיוחדים

458

מילים שמורות

459

אופרטורים

460

מציינים

461

אינדקס